

01.02.2022

POL-2021-164855

Sosiaali- ja terveysministeriö
(<https://www.lausuntopalvelu.fi>)

Lausuntopyyntö: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Poliisihallituksen lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Poliisihallitus on pyytänyt Poliisihallituksen yksiköiden lisäksi lausuntoja Poliisin materiaalikeskukselta, Keskusrikospoliisilta ja Poliisiammattikorkeakoululta. Poliisihallitus lausuu luonnoksesta seuraavaa.

1 Lausunto

Yleisesti Poliisihallitus lausuu, että poliisin operatiivisessa käytössä olevien tuotteiden ja palvelujen osalta esteettömyysvaatimusten ei tule olla sellaisia, jotka heikentävät kyseisten tuotteiden tai palvelujen operatiivista suorituskykyä tai saatavuutta. Poliisin kriittisten, operatiivisessa toiminnassa käytettävien tuotteiden ja palveluiden tulisi olla mahdollisuuksien mukaan lain soveltamisalan ulkopuolella.

Sähköisen viestinnän palvelujen osalta haastatellut toimijat arvioivat, että esteettömyysdirektiivin kustannukset syntyvät keskeisesti kouluttamisesta ja jatkuvaan kehittämiseen syntyvistä lisäkuluista. Toimijat arvioivat esteettömyyden huomioinnin tuovan n. 5-10 % lisäkustannukset jatkuvaan kehittämiseen. Saavutettavuusdirektiivillä on ollut aiemmin vastaavia kustannusvaikutuksia, eikä niitä ole pystytty riittävästi huomioimaan toiminnan suunnittelussa.

Valtionhallinnossa on varsin vaihtelevalla tavalla toteutettu saavutettavuuteen liittyviä velvoitteita. Osa viranomaisista on vedonnut väljästi kohtuuttomiin rasitteisiin. Poliisi on pyrkinyt siihen, että kaikki verkkopalvelussa oleva tieto olisi saavutettavaa.

Lisähenkilöstöä ei ole kuitenkaan voitu palkata ja toisaalta ostopalveluissa on ollut laadullisia puutteita. Käytännössä tämä on johtanut siihen, että poliisi on joutunut merkittävästi vähentämään poliisi.fi -verkkopalvelussa ja videopalveluissa julkaisemaansa sisältöä. Esimerkkinä voi mainita poliisi-toimintaa koskevat raportit, ohjeet, käsikirjat ja tilastot. Tämä ei vastaa viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain henkeä.

Esteettömyyden osalta voidaan joutua tekemään vastaavanlaisia ratkaisuja, ellei uusia velvoitteita voida riittävästi resursoida.

Sama koskee monimediallisuutta. Vaatimusten kasvaessa kanavien määrää joudutaan rajoittamaan. Viranomaisen käyttää usein viestinnässään muiden omistamia palvelualustoja ja on siten riippuvainen niiden saavutettavuudesta ja esteettömyydestä. Esimerkiksi Valtorin ylläpitämässä YJA-alustassa on saavutettavuuteen liittyviä teknisiä puutteita.

Kieli-, saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimukset ovat viranomaisille erityisen haastavia hengen ja terveyden vaarantavissa äkillisissä tilanteissa. Hallituksen esityksessä hätäviestejä on arvioitu Häätäkeskuslaitoksen osalta. Muutkin viranomaiset - poliisi mukaan lukien - käyttävät tarvittaessa vaaratiedotteita sekä muita viestintäkanavia akuuteissa tilanteissa. Sisällöt pitäisi pystyä tuottamaan minuuteissa eri kielillä, saavutettavasti ja esteettömästi, ympäri vuorokauden. Pahimmillaan, esimerkiksi terrori-iskussa, yksittäinen operaatiosta vastaava virkamies joutuu punnitsemaan, voiko viestintää viivästyttää näiden vaatimusten toteuttamiseksi. Tietyissä operatiivisissa kiiretilanteissa tulisi olla tunnistettu jopa soveltamisalassa poikkeuksia, jotta ei tarvitsisi määritellä puutteita saavutettavuusselosteessa. Jos akuutti viestintätarve liittyy esimerkiksi operatiivisesti kansalliseen tai yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, eikä yksityisiin etuihin ja oikeuksiin, niin vaatimus ei ole kaikissa tilanteissa oikeassa suhteessa.

Saavutettavuus- ja esteettömyysvelvoitteet koskevat kaikkia virkamiehiä. Niiden tueksi olisi toivottavaa saada yhteistä ohjeistusta, koulutusta ja neuvontaa julkishallinnossa. Samaa koskee selkeää kieltä. Poliisi selvitti osaltaan osana asiakaspalvelun ja viestinnän kehittämistä.

Lisäksi on tärkeä arvioida vaikutuksia myös muiden viranomaisten verkkopalveluissa olevien vaaratiedotteiden ja mm. nopeiden havaintotietojen pyyntöjen osalta sekä esteettömyyden että saavutettavuuden osalta.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan pitää olla mahdollisuus tarjota palvelua myös vain sähköisesti sellaisessa tilanteessa, jossa palvelua ei muuten tarjottaisi ollenkaan tai jos koetaan että sen kohderyhmä ei muunlaista tarvitse. Esimerkiksi 'voimassaolopalvelu', josta mm. pankit tarkistavat asiakkaan käynnin yhteydessä, onko heille esitetty henkilöllisyystodistus voimassa.

Yleisenä huomiona Poliisihallitus toivoo, ettei esimerkiksi pankkiautomaatit, lippuautomaatit ym. häviä kokonaan siksi, että niitä ei saada täysin esteettömiksi. Yhdenvertaisuuslaissakin on "ilman hyväksyttävää perustetta" tar-
kenne.

Ylitarkastaja

Janne Liljavuori

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 01.02.2022 klo 14:59. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Liitteet

Jakelu

Sosiaali- ja terveysministeriö (www.lausuntopalvelu.fi)

Tiedoksi

Poliisihallitus, Esikunta
Poliisiylitarkastaja Karl Linderborg, Poliisihallitus